

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.17. Accepit ergo Iesus panes, & cum gratias, &c. Accipiendo panem oculos astolle cum gratiarum actione versus cœlum, & te felicem reputa, qui proprijs poßis servire manibus pauperibus, quibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

ministratis: mediocritas tibi sufficiat suppellex tua
conformis dignitati, quod si hoc modo feceris,
patem gaudebis tibi superabundantem.

§. 17. Accepit ergo Iesus panes, & cum
gratias, &c. Accipiendo panem oculos at-
tolle cum gratiarum actione versus caelum,
& te felicem reputa, qui proprijs possis ser-
uire manibus pauperibus, quibus Christi &
Apostolorum manus deseruiunt.

instit, ut beneficiorum diuiniorem habere memo-
riam. Et similiter darent gratias ac recognoscer-
ent quam iustum esset illi seruire, qui talibus tan-
tisque eos afficiebat beneficijs. Et hoc Christi s-
mos docuit. Optimus filius, qui accipiens pa-
nes, manibus ore gratias referre bonorum om-
nium largitori.

Considerat D. Chryl. hanc iniquorum esse con-
suetudinem, oculos ad caelum attollere, Deumq;
requirere, quando vacuas habent manibus,
quas cum plenas habuerint, oculos demittunt, & illo
Dei liberalissimi promissoris oblitiscuntur, & illo
nihil est nobis familiaris. Quo tempore calamita-
te, necessitate, periculis, infirmitate, & laboribus
vltra modum angustaris, quam velox ad Deum
secutis quam feruens in oratione lacrymantes
atollis oculos promissis, misericordibus, vniuersis
pyllimus, sed quam primum obtinisti sanita-
tem, & es, & gratum tuis precibus respon-
sum, tuis in aduersitatibus remedium, & pro vo-
to te gaudes exaudiri, iam illa cessant angus-
tia, illa diligentia, illa sollicitudines, quibus
ad Deum festulus recurrebas, eiusque abijcis
memoriam, comparandus illi, qui ingrassatus est
dilectus, & reuelatus, ingrassatus, impugnavit,
dilatatus, dereliqui Deum factorem suum, & re-
cessit a Deo salutari suo. Nostram hanc conditione
graphice Deus Osee calamo descripsit, nos palle-
tibus equiparas. Ephraim quasi autumnius, traxerit
horreum tuum inuolans tritici grauium collecturus
a te velut a pelle diuolar, & illius accepta car-
ne tibi a v. natore oblata euro citius auolat, nec
est quod tibi diutius haereat, sed suis satisfaciens
cupiditatibus a te demigra. Idcirco, si D. Chry-
sostomus, singulari nos Deus cura promouet, ne
simus ingrati cibo potuque repleti. Cum comederis,
& saturatus fueris: caue diuigiare, ne oblitiscaris
Domini. Vel, ut legit D. Chryl. recordari Domini
D. i. tui. Quocirca confirmat D. Chryl. praecipuum
inter ceteras religionis ceremonias, esse gratiarum
actionem: illis etenim protestaris Deum esse, qui
te nutrat, & si silent: & eo ipso eius te debere
dominatum esse seruitio. Ratio, em hanc eleganti
stylo prosequitur D. Aug. epinatur episc. lanil.
hanc a spiritu S. commendat, ut iote, magis
obligatoriam illis verbis Salomonis, qui cum ea
quae in conuiujs sunt agenda praecipisset: adiun-
git, & super omnia benedictio Domino, qui fecit te,
& inebriantem te ab omnibus bonis suis. q. d. Deum
collauda, qui esse tibi dedit, quod habes, sua-
que tribuit bona, quibus te abundanter emu-
ter. Iudica quam indecens & iniquum ho-
re non illi seruire, qui tanta tibi concedit
bona,

Ho. 17. ad
Populum.
181.
Mali tan-
tum in
necessi-
tate ocu-
los ad
Deum
attollunt.

Deum 320
150

Osea 9. 11.
VI.

Deum. 60
11.

Serm. 219
de temp.
In c. 32.
Eccl.

Eccl. 32.
17.

66
O. ai. de
Resur. &
ora. in
S. Pascha.
Luc. 7. 14.

I.
Deus
fructu
suade-
te no-
bis
grati-
tudine.
Evo.
23. 14.
V. 17.
II.
Tria
Iuda-
eorum
Pal-
chata.
Exod.
23. 15.
Exod.
23. 16.
Tria.
In c. 23
Exod.

T Verbis recumbentibus panem Christus sa-
crofanctis accipit manibus, vt pateat, ex
opinione D. Greg. quod in illis diuina sa-
taret virtus, & conuictum essent instrumen-
tum, quo diuinitas operabatur. Ea de causa viduae
filium resuscitaturus Teigit loculum, quo defun-
ctus efferebatur, vt manifestum sit, quod ex ce-
lestibus illis manibus vita promanet & in se con-
tineat vitae principium virtutemque viuifican-
ti innotuos. Sublati in caelum oculus Patri gratias
agit celesti. Et cum gratias egisset, quo doceat
nos qualiter Deo gratias referamus pro cunctis
de manu eius receptis. O quam solenter intendit
Deus, vt illi de pane, & vitae subsidio a se tibi
concesso gratias rependeres. Triuis viuis per
singulos annos mensis celebrauit. Et paulo post
addit: Ter in anno apparebit omni masculum coram
Domino Deo tuo. Erant haec res Paschata. Primum
agni, in quo post statas gratias ob egressum de
Aegypto, iubebat, vt exortis iam spicis, & irugi-
bus nouis, earum aliquas Deo dedicarent. hac
de causa dicitur mensis novorum, & hoc dicitur
Pascha floridum. Secundum Pentecostes: solutis
enim ob receptam legum gratiarum actionibus,
sibi praecipiebat fructuum offerri primitias, qui
tunc in illa regione nati fuerant: & ita vocatur
mensis primitiarum Primitias frugum terrae tuae de-
f. res ut dicitur in Domini Dei tui. Tertium: Solemni-
ter em quoque in exitu anni, quando congregaueris
omnes fruges tuae de agro. Ex his anni. non natu-
ralis, nec ecclesiastica, sed collectarum. Hoc erat
Pascha tabernaculorum seu scenopegiae: nam
petactis de more Deo gratias, quod illos quadra-
ginta per desertum annis deduxerat: insuper &
messem largitus esset abundantem: erat autem
tunc iustum ius aut collecta, eorum quae Deus
populo concesserat, dandi elemosynam ex auo-
te Dei pauperibus & tabernaculo dedecimis
frugum collectarum. His itaque solemnibus diebus
loquutus Theodoretus: est ad templum conuenire

bona, sed criminibus illum irritare, quod si namque quempiam, alter alit, illicque cibum ministrat, hoc illum obligat, ut sit leuius: quanto magis te seruum eius esse indicare debes a quo quotidie vitæ subsidium accipis immeritus? A cuius gratijs benedixit Christus panes, ut ait D. Lucas, & benedixit illis, quod aliqui capiunt quasi quæpam proclerit verba præcipiens illis ut multiplicarentur: hoc namque modo in mundi primordio dicitur, quod benedixerit aubus, piscibus & hominibus, quia benedicere nihil aliud fuit quam crescere & multiplicari: quo virtutem illis ad hoc contribuit. Incipit Christus dispertere panes coram tot innumeris telibus, quo videant omnes illos esse panes veros, nec vllum hic intermisceri præstigiũ, & eorum frustra tribuit Apostolis, ut inuitatis portigaret iam ad prandium anhelantibus. Illos videre licet diligentissimos, euntes, & venientes, de Christi manibus accipientes, & turbæ deferentes apium instar secularum: Dedit Discipulis, & apposuerunt turbæ. Munus hoc Christi conuenit Discipulis ad populum dona deferre & beneficia, quæ Deus illi per ipsos mittit, Deoque populi supplices offerre petitiones. Expendunt D. Greg. & Beda b. à Deo præceptum, quatuor fieri annulos ex auro ad arcæ fabricam: Facies quoque vectes de lignis Setim, & operies eos auro. Inducetque per circulos, qui sunt in arcæ lateribus, ut portetur in eis: qui semper erunt in circulis, nec unquam extrahentur ab eis. Quia nimirum interprete D. Greg. in esse est, ut qui ad officium prædicationis excubant, à sacra litionis studio non recedant. Ad hoc namque vectes esse in circulis semper esse iubetur, ut cum portari arcam opportunitas exigit, de introitibus vestibus portandi tarditas nulla generetur: quia videlicet cum ad speciale aliquid à subditis pastor inquiritur, ignorantiosum valde est si tunc quarat hñscere, cum questio non debet enodare. In manibus Christi (autore D. Aug.) multiplicabatur panis, quæ videbatur esse lapidicia vel fodina panum inexhausta, quinimo instat fontis subsidiarij: per virtutem namque eorum in illis agebatur. Fontes panis erant in manibus Domini, ait D. August. a D. Chrysest. b op. in Ioann. c l. 3, de Trin. VM Quomodo sunt multiplicati panes. propria persona, propriisque seruiant manibus

turbæ pauperula. Turba per Apostolos alimenta suscipiendo, scribit D. Hier. Intelligite & videte, quod ipsi magnates diuini regni honori ducant, si per se ipsos pauperibus administrant, imo ipse primogenitus æternitatis in hoc delectatur propriæ exponens personam hoc in officio, propriatque natus: at immerito; de mendicis enim, quod sentipdum est sentiunt, illosque considerant ut considerari debent: quia in ipsis attendunt & recognoscunt ipsos Dei personam. Non dubito loquitur D. Aug.) quantumlibet excellens sis princeps, magnum & ineffabile confetes esse beneficium, sicut reuera foret inexcusabile si ipse Christus Saluator noster ad tuas accederet ades famelicens, sitiens, fatigatus, & ardore Solis exhaustans, panisque micam à te supplex efflagitaret. Adiuo te dicito mihi, quid retum ageres? Cui præciperes, ut Christo ministraret? O pater mi, & hoc nãhi obijcis; quæ gloria mihi huic comparanda, quàm si me ad pedes eius prosterneram, ipse genuflexus illi seruiam, panem, delicias, vinumque portigam? Et optarem, ut terra delectiuor esset quàm ipsum profundum, vt illum, quæ velim, reuerentia demissis adorarem. Numquid famulo permittes alicui, ut ipsi te sedente ministraret? Absit omnino: ad summum ad hoc confortem tuam admitteres vxorem, quò illum honorares, vel filium tibi primogenitum, vt illos tam beatæ fortis faceres esse participes. O ter me beatum, inquis, si mihi liceret illi cum Martha ministrare, & ad pedes eius cum Maria sedere deuotissimum? Quid tibi videtur, numquid multum laborauit Martha tot Domina ancillarum, quod ipsa per culinam cucurrit tanto hospiti paratura conuiuium? Hoc igitur tibi præstat Deus beneficium, teste D. August. non semel sed crebro ipse domum tuam accedendo. Quando? Quando mendicus accedit. An ignoras, quòd, vt tibi conferat donum se voluerit transfigurare, & in paupere statuere, & ipse tibi hoc declarat, dicens, Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis? An Ps. 108. Dauidem non audiuitis (ovare D. Chrysest.) 30. De mino consistentem? Confitebor Domino, nimis in ore meo & in medio mulierum laudabo eum, quia adfuit à dextris pauperis. Hoc est, inquit Dauid, ita hoc est quod agnosco beneficium à Deo mihi concessum, & propter hoc laudem illi dicam, daboque gratias si finitas nimis, si nimis in hoc posui inuentiri. Confitebor Domino nimis. Quod ergo est illud, & Dauid, beneficium? Quòd Deus, ad meas veniat, accedatque ades, potum, cibumque à me pauper expoliatus? Qui fieri potest hoc? Pauperes

D. Hier. In c. 14. Matt. To. 9. VIII. Gloria est ipsis per te pauperibus laudare. Serm. 25. de verbis Domini. Matt. 25. D. Hier. In Ps. 108. Confitebor Domino, nimis in ore meo & in medio mulierum laudabo eum, quia adfuit à dextris pauperis. Hoc est, inquit Dauid, ita hoc est quod agnosco beneficium à Deo mihi concessum, & propter hoc laudem illi dicam, daboque gratias si finitas nimis, si nimis in hoc posui inuentiri. Confitebor Domino nimis. Quod ergo est illud, & Dauid, beneficium? Quòd Deus, ad meas veniat, accedatque ades, potum, cibumque à me pauper expoliatus? Qui fieri potest hoc? Pauperes

Gen. 1. 28. V. Discipuli panes distribuit. a. l. post. c. 11. b In c. 25. Exod. 25. 13. D. GREG. VI Allegoria. Tra 7. 24. in Ioann. a D. Ave. In ps. 90. b Ho. 41. in Ioann. c l. 3, de Trin. VM Quomodo sunt multiplicati panes.

IX. petes debent accedere: Veritati confentio, sed hoc non te lateat, quod ad latus, dexteramque mendior Saluator adueniat: Aditit à dexteris pauperis. Est ibi, illum ibi confidero, & contem- plor: dum enim extendit manum pro stipe mendicis, attendo, quod ipse sit, qui de manu mea quod tribuo; recipit: *Est Christus suscipere paratus.* An D. Chrysol. *Manus pauperis (audio D. Petrum Chrysol.) gazophilacium est Christi, quia quicquid pauper accipit, Christus accipiat.* O Mo- talium felicissimum, qui eo modo contem- platur indigentem: *Beatus exclamat* Dauid, *qui intelligit super egenum, & pauperem*, id est qui super aut præter personam pauperis ipsum Deum recognoscit. Hoc ipse stimulat sanctos, ut illi ipsis accedentibus a se pauperibus mini- strarent: Satis numquam possunt grauiter ex- pendere SS. Patres D. Hieron. & D. Chrysol., Patriarchæ Abraham facinus. Sedit hic ad so- lis æstum ardentissimum in ipso seruire, diei ad tabernaculum sui ianuam, totus. Argus rias in- spiciens; si forte pauperem aduertet acceden- tem: nec illa dabat locum sollicitudo solis ardo- rem sentientiendi feruentissimum. Quo sol eum exurebat arden- tis, eo notabat diligentius si quispiam appareret aduena pauper itineris la- bore fatigatus. Post pusillum à longe tres in- tuetur peregrinos, quos reuera tales esse sibi persuadebat, auctore D. Paulo. Illico currit illis obuius quam primum illos aduertit; eorumque se supplex prosternit pedibus, & iunctis mani- bus sic exorat Domine, hoc mihi præsta bene- ficium, ut ædes meas accedas à labore recrean- dus: aurâ namque feruentior est: hanc ne mihi iniuriam feceris, ut domum meam transeas in- cernatus: Domine si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. Hoc autem tanto spi- ritus egit ardore, ut ipsos ad suum induxerit ta- bernaculum. Extemplo procumbens in genua corrigiam illis soluit calcamentorum, ipse pe- des abluir, ipse festinat ad armentum, ipse tollit in humeros vitulum tenerrimum. Ipse (loquitur D. Chryso) ad boues cucurrit, non permissu ali- que famulum eo transire, per omnia demonstrans quan- ta voluptate persusus fuerit, & quod pro thesauro hunc habet honorum. Confestim aduocat uxorem Saram: Domina prodi huc ilico: proh quâ fau- stus familiæ nostræ dies eluxit! Tu ipsa de fa- rina candidissima panes fac subnicinios, tu ipsa sternere mensam ne dedigneris. Saram adest ite- rum D. Chrysol. *venationis sociam facit: accerera, magnam negotiationem assueti sumus ne perdamus thesaurum, quoniam sciebat boni operis magnitudi-*

Hieron. Bnpt. de Lanza Tom. III.

nem, volebat vita sua sociam etiam retribuendam mercedum esse participem. Ideo nulli famulorum præcepit, sed mulieri nonagenaria, & illa partem refert alacritatem. Omnia sunt, & peregrinos ad- mensam collocat (notes autem quod re ipsa cre- deret illos esse peregrinos) & ille ipse peregrinis aperto ministrabat capite, nec non stupius vxor ambo stantes. Bone Deus, quid hoc reit? Qualem amamus fuisse domum Abraham? Et quis populus, quique famuli in ea morarentur? Ex solis vernaculis, trecenti numerabantur, & sine numero famulæ. Quis credat, quod vir, qualis ille, tanta famulorum caterua diues, nolit ut il- lorum aliquis adit peregrinis seruiturus, sed ipse solus eiuusque coniux, & nec ancilla Agar, sed Domina Sara? Quis hoc non admittit? Non seruis & ancilla imperabat (extollit sic eum D. Hier.) ut ministrarent hospitibus, nec bonum quod exercebat per alios minuit, sed quasi repositâ præda cum Sara sua humanitati solus incubuit: ipse pedes lauit, ipse pinguem vitulum humeris portauit de ar- mento: stetit ut seruis peregrinis præsentibus, & Sara manibus coctos cibos ieiunaturus apposuit. Ipse per se (produco D. Chryso.) ad boues cucurrit, & ser se ipsum electionem vituli fecit, & optimum accepit. Sicut Abel qui greges Deo litarius opti- mos se legit & tenerimos: Et neque his senex D. Chr. quæsit, sed iterum in ministrorum ordinem transit, Tom. 1. & accepit buyrum & posuit eis etc. Per semetip- sum omnia facit, & opponit, neque dignum semetip- sum cenit qui consideret et, sed illi comedentibus abstabat ipse sub arbore. Abstabat centenarius com- edentibus illis: Mihi videtur tunc pro gaudio & ala- critate multa sua imbecillitate factus est superior, & robur quoddam accepit. Abstabat Patriarcha quasi famulus summum honorem suum existimans, quod presentibus ministrare, & solaretur iuuenis eorum laborem. Non solum panes, & vitulum sed cum quan- to honore posuit considera. Quid hoc: proh oculos illuminatos: Proh fidei patrem, quam bellè illam demonstras? Oculi pauperes explorant, & fides in ipsos, Deum hæcque causa fuit, cur illos cõ- tuens accurreit, & in terra procubuerit, in illis ipsum Deum, quem in illis considerabat, adorâ- do. Idcirco cum tres essent ipsos alloquitur in singulari, Domine. Plures hoc exposituri varia in medium producent, qua ratione tres videns vnum adorauerit, tribusque locutus in singulari dixerit, Domine. Sentiant aliqui, quod eorum vnus esset principalior cæterisque forma venu- stior, qui Christum præfererat, & quod illi spe- rit locutus, eumque pronus adorauerit. Vero ve- rius est, quod tres videns in illis Deum agno- uerit,

D. Hier. Ep. cii. T. I.

D. Chr.

XII. In tribus Deum agnouit.

uerit, in illisque Deum adorauerit, & idcirco dixerit, *Domine*, & hac mente procedit & optimam suam agnoscat sortem, ipse quoque felicem se reputat, quod proprijs possit seruire manibus; nec non euidenter offendit, quantum in hoc bonum agnoscat, quandoquidem nullis aut famulis aut ancillis locum cedat seruiendi, sed tantum vxori suæ principali. Sic est, ita sic est, intelligebat quinam essent pauperes, & quinam daret quod illis daret, & quam sedulo cordis affectu illis ministrare teneretur.

XIII.
Fabiola
in pauperes
charitas.
D. Hier.
Ep. 30. ad
Ocean., de
Epiaphio
Fabiola.

Hinc tibi patebit idem in multis sanctis, qui fide viua confortati in ipsis pauperibus Christi personam considerantes, illis velut Christo, quo poterant cultu seruebant. De Matrona illa genere nobilissima Romana Fabiola, litteris tradit D. Hieronymus, quas in eius consecratis encomium: quod amplissimum & suæ dignitati conformiter excellentissimum distraxerit patrimonium: *Erat amplissimum, & respondens generi eius, ut autem illud egentibus distribueret Xenodochium erexit, quale Roma nondum viderat: Præma omnium xenodochium construxit.* Vbi ipsa seipsam infirmorum consecrauit obsequio, manibus ipsa suis ægros seruebat: illis autem diligentius, quæ erant vitæ putridiora, horribiliora, magisque leprosa: illos ipsa suis humeris ad grabatum græua deferabat: ibi illa ipsa vulnerum abluere plagas tanto mentis affectu, ut multi pauperes sani morbidis inuiderent. Audire lubet ipsum Hieronymum: *Quoties morbo regio, & fadore confectis humeris suis ipsa portauit? Quoties lauit purulentam vulnerum saniem, quam alius spicere non valuit? Præbebat cibos propria manu, & spirans cadaver sorbentibus irrigabat, ut multi pauperum sani languentibus inuiderent.* Sanctus Ludouicus Francia Rex ipse in propria persona pauperum se seruitio dedicabat, & certis diebus eos festiuis excipiebat, pedes eorum abstergebat. S. Elisabeth Hungaria Regina ad hospitale secessit curam susceptura languentium, quibus vitæ suæ tempora consecrauit. Eduardum profero Anglia Regem, qui leprosum cernens prostratum, eum in humeros suos sustulit, & in palatium adduxit onus gratissimum, nullatenus permittens ut quisquam præter ipsum, manibus suis leproso deseruiret. Pissimam loquor Imperatricem Placillam D. Ambrosii & D. Gregor. Nyssen. laudibus celebratam: hæc Theodosij magni Imperatoris vxor, ipsa ad hospitalia pergebat, ipsa proprijs manibus, nihil fastidians curabat infirmos, ipsa præparabat nihil morata cenitium,

XIV.
Alij quoque in
pauperes
benefici.

ipsa sterneret nihil dedignata lectulos infirmorum.

ipsa sterneret nihil dedignata lectulos infirmorum.

Ut autem hoc intelligamus, & certo certius noverimus, sæpe sapius ipse Saluator noster sub habitu formaque pauperis dignatus est hominibus apparere. Simili schemate Monacho apparuit D. Martyrio forma scilicet purulenti leprosi, teste D. Gregor. cui quis esset tandem aperuit. Sic quoque se nudum obtulit D. Catha. in pauperem vestem effragians, qui demum illa conpetere repperit, quis esset indicauit. Ita quoque pluribus tipidus, alijs sanctis: quinimo in dicit D. Hiero. *Quam d. Hiero. nis omnem censum tuum in pauperes distribuas, Ep. 8. ad. nihil apud Christum erit pretiosius, nisi quod ma. Demet. nibus tuis ipsa conseceris: hoc namque fidei tuae Tom. 1. præclarum præbet exemplum, quod ipsum Deum præ oculis habeas, ipsum que sic pietatis opus ad eum tendit multo directius. Hoc age, charissime, ad laus pauperis petende Saluatorem, mendicumque videns, in ipso personam Christi recognosce: nihil dubites, experientis, quanto gaudio manum extendes ad leuamen curamque mendicorum. Hoc credo firmiter, ipsos reddidit nunc Apostolos adeo diligentes, adeoque sollicitos, tanta mentis alacritate seruiendos pauperibus, quodque in ipsis tota viua perstitit ut illi ipsi proprijs suis manibus ministrarent indigentibus.*

§. 18. Apposuerunt turbæ, &c. Sicut Apostoli numquam predicationis intermiserunt officium, sic nec proprijs manibus obsequium præstare pauperibus, ut declarat D. Paulus.

Hinc occasione notat D. Hieronymus, quod quamuis legamus quod Apostoli cæteris Episcopis, quæ passim Hebræorum occurrerant, v.g. baptizare, sanguinis Christi sacramentum ministrare, & altari deseruire: quatenus ipsi liberè, antequam modo, & pure verbi Dei ministerio insisterent à Christo sibi commendato, eoque sine seipem illos elegerat Diaconos viros meritis excellentes, quorum antesignans erat D. Stephanus. Porro nullatenus commendare voluerint alij, ministrare pauperibus: ita ut per semetipsos tantummodo duobus intenderent: Evangelij scilicet, fideique Christi prædicationi nec non subsidio, remedio, & obsequio pauperum. Hoc ipse declarat Apostolus Paulus interprete D. Hiero. Iqui Galatis scribens rationem dat, exercitiorum, quibus

con-